

Рис. 4. Структура трансфертів до місцевих бюджетів у 2011 р.

Саме бюджетне регулювання покликане подолати окреслені вище проблеми фінансування та економічного розвитку регіонів. Завданням бюджетного регулювання є раціональний перерозподіл фінансових ресурсів територіальних одиниць з метою вирівнювання та збалансування доходів і видатків місцевих бюджетів.

Як свідчить досвід розвинених країн, однією з найбільш ефективних систем управління місцевими бюджетними коштами є децентралізація міжбюджетних відносин [6]. Децентралізація міжбюджетних відносин є ефективною складовою забезпечення розвитку територій і повинна враховувати інтереси учасників міжбюджетних відносин на усіх рівнях (починаючи від центральних і місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування і закінчуючи підприємствами та окремими громадянами) [3]. В основу такої концепції покладено обмеження впливу центральних органів влади на роботу регіонів і розподіл між ними функцій завдань та повноважень.

Бюджетна регіональна політика впливу на регіональний розвиток має опиратись на чітко розроблені процедури визначення депресивних регіонів, які потребують фінансових ресурсів. Такі процедури мають базуватись не лише на державній фінансовій підтримці депресивних регіонів, але й враховувати власні зусилля органів місцевого та регіонального самоврядування, стимулювання останніх до активізації впливу на розвиток підвідомчих територій [4]. Своєю чергою, держава має видавати регуляторні акти, які стимулюватимуть місцеву владу у збільшенні доходів. Ще однією обов'язковою умовою подолання проблем у фінансуванні територій є реформування місцевих інституційних органів, відповідальних за регіональний розвиток та бюджетне регулювання.

Висновок. Сучасна бюджетна політика України щодо регіонального розвитку повинна вибудовуватися з урахуванням економічних викликів та загроз сьогодення для забезпечення адекватності новим економічним умовам. Одним з напрямків вдосконалення до регіонального розвитку повинно стати удосконалення системи фінансового забезпечення місцевої влади через розширення доступу до внутрішнього ринку позикового капіталу. Крім цього, органам місцевого самоврядування України необхідно намагатись максимально збалансувати їх фінансові ресурси із функціями та компетенціями. Важливим кроком в реструктуризації бюджетного регулювання регіонального розвитку має стати також розроблення та впровадження системи фінансового вирівнювання, в основі якого буде процедура збалансування та погодження з органами місцевого самоврядування перерозподілу фінансових ресурсів.

Література

1. Бюджетний кодекс України, 2010 за станом на 8 липня 2010 р., № 2456-VI.
2. Бутурлак Т.О. Реформування міжбюджетних відносин в Україні / Т.О. Бутурлак // Науковий вісник Ужгородського університету. – Сер.: Економіка. – Ужгород, 2002. – Вип. 11. – С. 151-154.
3. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року // Офіційний вісник України. – 2006. – № 30. – С. 36. – Ст. 2132.
4. Єрошкіна О. Бюджетний механізм державного регулювання розвитку депресивних регіонів: світовий досвід / О. Єрошкіна. – 2010. – № 1. – С. 136-139.
5. Зайчикова В.В. Фінансова регіональна політика держави / В.В. Зайчикова // Фінанси України. – 2011. – № 6. – С. 29-34.
6. Балацький Є.О. Концептуальні засади організації місцевих фінансів у зарубіжних країнах / Є.О. Балацький, С.М. Козьменко // Економічні інновації. – 2011. – Вип. 44. – С. 28-33.
7. Ін-т регіональних досліджень Національної академії наук України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://itg.org.ua>. – Офіційний сайт

Чушак-Голобородько А.М., Малецька А.Б. Бюджетное регулирование регионального развития

Рассмотрены теоретические подходы и исследован практический опыт бюджетного регулирования развития регионов. Определены механизм бюджетного регулирования и его влияние на территориальное развитие. Исследован состав доходов и трансфертов местных бюджетов.

На основании полученных данных определены перспективные направления и процедуры стимулирования регионального развития при поддержке бюджетного регулирования.

Ключевые слова: бюджетное регулирование, региональное развитие, механизм бюджетного регулирования.

Chyshak-Holoborodko A.M., Maletska A.B. Budgetary adjusting of regional development

Theoretical approaches are considered and practical experience of the budgetary adjusting of development of regions is investigational. The mechanism of the budgetary adjusting and his influence are certain on territorial development. Were researched the structure of revenues and transfers to local budgets.

On the basis of the obtained data outlined prospective areas defined procedures and encourage regional development support budget management.

Keywords: budgetary adjusting, regional development, mechanism of the budgetary adjusting.

УДК 336.012.236330.332 Доц. М.В. Сороківська, канд. екон. наук – Львівська КА

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Досліджено особливості формування фінансового забезпечення інвестиційного розвитку в Україні та розроблено рекомендації щодо вдосконалення процесу фінансування інвестицій у розрізі окремих складових фінансового забезпечення, таких як джерела його формування, методи, форми та інструменти у контексті наслідків фінансової кризи для функціонування національної економіки.

Ключові слова: інвестиційний розвиток, фінансове забезпечення, джерела фінансового забезпечення, методи фінансового забезпечення.

Вступ. Інвестиційний розвиток на всіх рівнях економічної системи від окремого суб'єкта господарювання до держави загалом потребує створення і функціонування дієвої системи його фінансового забезпечення. У сучасних

умовах у більшості економічних суб'єктів відчувається нестача загального обсягу фінансових ресурсів для фінансування інвестиційних проектів, десинхронізація інвестиційних потреб і притоку фінансових ресурсів на різних етапах інвестиційного процесу. Подолання цієї проблеми дасть змогу активізувати інвестиційну діяльність найбільш пріоритетних й інвестиційно-привабливих галузей економіки та вийти на новий рівень економічного розвитку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади дослідження окремих аспектів фінансового забезпечення загалом та в частині інвестиційного розвитку розроблено в наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців: О. Білої [1], Л. Гриценко [2], С. Іваночко [3], П. Микитюк [4], Т. Майорової [5], А. Переседи [6], В. Федоренко [7], І. Чуй [1], Р. Щур [8]. Зважаючи на значну варіацію в позиціях економістів стосовно фінансового забезпечення інвестиційного розвитку можна вважати це питання актуальним.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Потребують поглибленого дослідження процеси інвестування в Україні в сучасних умовах, які характеризуються недостатніми обсягами фінансових ресурсів, недовірою інвесторів, зміною пріоритетів у галузевій структурі інвестування на користь реального сектору, чутливістю вітчизняної економіки до зовнішніх впливів.

Мета роботи полягає в ідентифікації сучасних тенденцій у формуванні фінансового забезпечення інвестиційного розвитку в Україні та розробленні на цій основі рекомендацій щодо вдосконалення механізмів фінансування інвестицій у розрізі окремих складових фінансового забезпечення та в контексті наслідків фінансової кризи для функціонування національної економіки.

Основний виклад матеріалу. Вирішення проблем інвестиційного розвитку є складним і тривалим процесом, та вимагає негайних заходів, вибору оптимальних джерел та методів фінансування інвестиційного процесу.

Інвестиційний розвиток – це багатовимірний і багатоаспектний процес на основі здійснення інвестицій і активізації інвестиційного процесу, внаслідок чого відбувається перехід від нижчого до вищого рівня економічного розвитку й досягнення як економічного, так і соціального, екологічного, науково-технічного ефектів [8].

Відповідно, фінансове забезпечення інвестиційного розвитку визначає джерела, методи і форми фінансування ефективних інвестиційних проектів, які передбачають досягнення економічного, соціального екологічного та науково-технічного ефектів.

З метою належної організації фінансового забезпечення інвестиційного розвитку має відбуватися взаємодія між джерелами, методами, формами та інструментами такого забезпечення (рис.).

Самофінансування інвестиційного розвитку здійснюється за рахунок власних коштів, основними джерелами яких є прибуток та амортизаційні відрахування. У разі їх недостатності використовують метод кредитування, що полягає в наданні переважно довгострокових позик з боку банків та інших кредитних установ на проведення інвестиційної діяльності. Суть інвестування зводиться до участі коштів інвестора у перспективних інвестиційних проектах на власний ризик. Венчурне фінансування є засобом для високодохідного розміщення капіталу в ризикові проекти. Державне фінансування полягає у виділенні державою коштів на пріоритетні для країни інвестиційні проекти з бюджету й позабюджетних фондів на безповоротній основі.

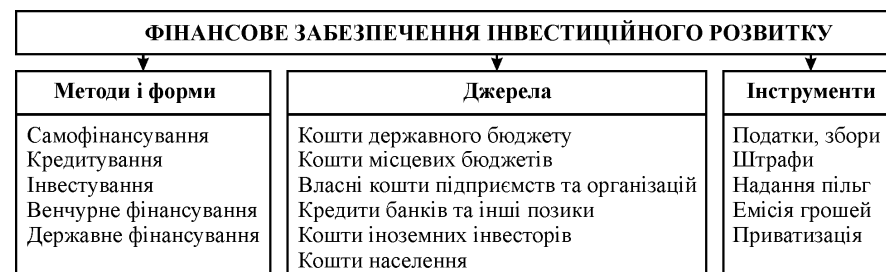

Рис. Структура фінансового забезпечення інвестиційного розвитку

Як свідчать дані Державної служби статистики України (табл.), основним джерелом фінансування капітальних інвестицій є власні кошти підприємств та організацій, причому їх питома вага у структурі джерел становить більше 50 %.

Табл. Структура джерел фінансування капітальних інвестицій в економіку України

№ з/п	Показник	Рік				
		2008	2009	2010	2011	2012
1.	Кошти державного бюджету	5,7	4,3	5,8	7,1	6,3
2.	Кошти місцевих бюджетів	4,6	3,1	3,4	3,4	3,2
3.	Власні кошти підприємств та організацій	59,3	66,1	60,8	58,6	59,2
4.	Кредити банків та інші позики	3,0	13,3	12,3	16,3	16,1
5.	Кошти іноземних інвесторів	3,5	4,2	2,1	2,8	н/д
6.	Кошти населення на будівництво власних квартир	4,2	2,5	2,5	1,7	н/д
7.	Кошти населення на індивідуальне житлове будівництво	15,8	2,8	8,6	5,8	8,3
8.	Інші джерела фінансування	3,9	3,7	4,5	4,3	6,9
9.	Всього	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

н/д – немає даних

Значення інвестиційного кредитування загалом, і банківського зокрема, у суспільному відтворенні на розширеній основі є незаперечним. Інвестиційний кредит є невід'ємною складовою розвитку ринкового середовища, розширення промислового виробництва та фінансування соціальної сфери. У зв'язку з тим, що завдяки йому зменшується або зникає потреба у накопиченні власних фінансових ресурсів для реалізації інвестиційних проектів, інвестиційний кредит разом з тим є фактором прискорення відтворювального процесу.

Незважаючи на зростання частки банківських та інших позик у структурі джерел фінансування капітальних інвестицій, на сьогодні банківський інвестиційний кредит є практично недоступним для більшості підприємств, що зумовлено негативними наслідками фінансово-економічної кризи. Незважаючи на це, роль банків у формуванні фінансового забезпечення інвестиційного розвитку економічних суб'єктів в умовах сьогодення зростає і проявляється, окрім інвестиційного кредитування, у таких аспектах: здійснення лізингових операцій; видача гарантій учасникам інвестиційного проекту; розрахунково-платіжні операції у рамках проектної діяльності; організація спільного банківського кредитування проекту; фінансування проекту через

придбання паїв, акцій та облігацій компаній, що реалізують проект; послуги інвестиційного брокера; мобілізація фінансових ресурсів методом сек'юритизації; фінансовий консалтинг.

З метою активізації інвестиційного банківського кредитування необхідно: розробити і запровадити механізм ефективного захисту прав банківських установ при довгостроковому інвестиційному кредитуванні, зокрема прозорий порядок реалізації заставного майна; стимулювати консорціумне кредитування ефективних інвестиційних проектів; забезпечити підвищення капіталізації та платоспроможності банків, зокрема реорганізації фінансово нестійких банків; стимулювати залучення коштів населення шляхом підвищення довіри до банківської системи, а також забезпечення стабільної виплати відсотків; удосконалити процедуру іпотечного кредитування на законодавчому рівні; сприяти створенню спеціалізованих банків для здійснення довго- та середньострокового фінансування і кредитування пріоритетних для економічного розвитку інвестиційних проектів шляхом надання державної підтримки таким установам. У сучасних умовах саме держава повинна створити умови для розвитку потужних банків, здатних фінансувати великі інвестиційно-інноваційні проекти. Для цього є потреба у розробленні програми підвищення капіталізації банків, яка дасть змогу створити могутню фінансово-банківську систему, здатну інвестувати достатні обсяги капіталу в пріоритетні галузі економіки.

Низькою є частка фінансування капітальних інвестицій іноземними інвесторами (2,8 % у 2011 р., що є меншим, ніж у 2008-2009 рр.). Така ситуація зумовлена тим, що досвід залучення і використання іноземних джерел фінансування інвестиційного процесу в українській економіці характеризується низкою негативних моментів, які створюють додаткові загрози національній та економічній безпеці держави. Підтвердженням цього є кризи 1998, 2004 та 2008 рр., коли цілком реальною стала загроза швидкого відтоку іноземного капіталу. У зв'язку з цим, в інвестиційному розвитку економіки Україна повинна розраховувати, насамперед, на власні сили.

Використання фінансових інструментів (податків, зборів, штрафів, пільг, емісії грошей, приватизації) сприятиме посиленню взаємозв'язку джерел фінансового забезпечення інвестиційного розвитку та методів і форм їх прояву. Інструменти повинні забезпечувати мобілізацію ресурсів із різних джерел, що, своєю чергою, розширить можливості фінансування інвестиційних проектів та сприятиме економічному зростанню.

Висновки. Таким чином, фінансове забезпечення інвестиційного розвитку визначає джерела, методи і форми фінансування ефективних інвестиційних проектів, які передбачають досягнення економічного, соціального, екологічного та науково-технічного ефектів. Результати аналізу джерел формування фінансового забезпечення інвестиційного розвитку засвідчили, що в їх складі домінують власні кошти підприємств і організацій та кредити банків. Зазначено, що для належної організації фінансового забезпечення інвестиційного розвитку має відбуватися взаємодія між джерелами, методами, формами та інструментами такого забезпечення. У сучасних умовах наростає потреба збільшення обсягів зовнішнього і внутрішнього фінансування інвестиційної діяльності, основними джерелами якого можуть бути: залучення

довгострокових кредитів банків з використанням світового досвіду іпотечно-го кредитування та проектного фінансування; використання лізингу в цілях оновлення засобів виробництва; залучення грошових ресурсів на фондовому ринку через випуск облігацій.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Формування фінансового забезпечення є необхідною, але не достатньою, умовою інвестиційного розвитку. Послідовне створення в Україні сприятливого інвестиційного клімату буде сприяти подоланню кризових явищ в інвестиційній сфері. Насамперед, необхідно розробити комплекс заходів, спрямованих на вдосконалення нормативно-правової бази у виробничій сфері з метою стимулювання відтворювальних процесів; активізацію структурної перебудови промисловості відповідно до вимог ринкового середовища; сприяння реструктуризації та перепрофілюванню збиткових суб'єктів господарювання.

Література

1. Біла О.Г. Фінанси : навч. посібн. / О.Г. Біла, І.Р. Чуй. – Львів : Вид-во "Магнолія-2006", 2012. – 390 с.
2. Гриценко Л.Л. Обґрунтування моделей оптимізації участі держави у фінансуванні проектів в умовах інвестиційної взаємодії з бізнесом / Л.Л. Гриценко // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 2. – С. 34-40.
3. Іваночко С.С. Чинники формування інвестиційного клімату в Україні / С.С. Іваночко // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.14. – С. 143-151.
4. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність : навч. посібн. / Т.В. Майорова. – К. : Вид-во ЦУЛ, 2003. – 376 с.
5. Микитюк П.П. Проблеми фінансово-кредитного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні / П.П. Микитюк // Світ фінансів. – 2008. – № 1 (14). – С. 94-99.
6. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А.А. Пересада. – К. : Вид-во "Лібра", 2002. – 472 с.
7. Федоренко В.Г. Інвестознавство : підручник / В.Г. Федоренко. – К. : Вид-во МАУП, 2004. – 480 с.
8. Щур Р.І. Теоретичні засади фінансового забезпечення інвестиційного розвитку / Р.І. Щур // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 6, т. 2. – С.

Сорокивская М.В. Финансовое обеспечение инвестиционного развития в Украине в современных условиях

Исследованы особенности формирования финансового обеспечения инвестиционного развития в Украине и разработаны рекомендации относительно совершенствования процесса финансирования инвестиций в разрезе отдельных составляющих финансового обеспечения, таких как источники его формирования, методы, формы и инструменты в контексте следствий финансового кризиса для функционирования национальной экономики.

Ключевые слова: инвестиционное развитие, финансовое обеспечение, источники финансового обеспечения, методы финансового обеспечения.

Sorokivska M.V. Financial maintenance of investment development in Ukraine in current conditions

In article the features of formation of financial maintenance of investment development in Ukraine are investigated and recommendations concerning improvement of investments process financing in a cut of separate components of financial maintenance, such as sources of its formation, methods, forms and tools in a context of consequences of financial crisis are developed for national economy functioning.

Keywords: investment development, financial maintenance, sources of financial maintenance, methods of financial maintenance.